

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

ΜΕΡΟΣ Α΄

1. Κριτήριο 1ο

Ολιγόλεπτη γραπτή δοκιμασία στα αρχαία ελληνικά (15΄- 18΄)

Κείμενο: Σοφοκλέους *Άντιγόνη*: στίχοι 49-68.

1.1. ΟΜΑΔΑ Α

A. Να μεταφράσετε τους παρακάτω στίχους:

65 ἐγὼ μὲν οὖν αἰτοῦσα τοὺς ὑπὸ χθονὸς
ξύγγοιαν ἴσχειν, ὡς βιάζομαι τάδε,
τοῖς ἐν τέλει βεβῶσι πείσομαι· ...

Μονάδες 6 ¹

B. Ερωτήσεις

- α) Ποια συναισθήματα φανερώνει ο λόγος της Ισμήνης;
β) Να γράψετε έξι λέξεις ή φράσεις από το κείμενο που εκφράζουν αυτά τα συναισθήματα.

Μονάδες 8

2. Να γράψετε στη Β στήλη τον πληθυντικό των λέξεων της Α στήλης.

	A	B		A	B
α.	φρόνησον		γ	ἀπεχθής	
β.	ἔπος		δ	αἰτοῦσα	

Μονάδες 4

3. *πατήρ ὡς νῶν ἀπεχθής δυσκλεῆς τ' ἀπόλετο*: Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τις υπογραμμισμένες λέξεις.

Μονάδες 2

¹ Οι μονάδες σε όλα τα κριτήρια κατανέμονται αναλογικά σύμφωνα με τα οριζόμενα από το Π. Δ. για τις εξετάσεις. Δηλαδή: μετάφραση 30/100, ερμηνευτικές και γραμματολογικές 40/100, γραμματικές, λεξιλογικές συντακτικές 30/100.

1.2. ΟΜΑΔΑ Β

A. Να μεταφράσετε τους παρακάτω στίχους:

58 νῦν δ' αὖ μόνον δὴ νῶν λειψιμμένα σκόπει

ὄσων κάκιστ' ὀλοόμεθ', εἰ νόμου βία

ψῆφον τυράννων ἢ κράτη παρέξιμεν.

Μονάδες 6

B. Ερωτήσεις

1. α) Τι απαντά η Ισμήνη στην πρόταση της Αντιγόνης να θάψουν τον αδελφό τους;

β) Να εντοπίσετε τρεις ρηματικές φράσεις από το κείμενο που αιτιολογούν την απάντησή της.

Μονάδες 8

2. Να γράψετε στη Β στήλη τον πληθυντικό των λέξεων της Α στήλης.

	A	B		A	B
α.	μήτηρ		γ.	σκόπει	
β.	κοινόν (57)		δ.	ἀράξας	

Μονάδες 4

3. Ἄλλ' ἐννοεῖν χρὴ τοῦτο μὲν γυναῖχ' ὅτι ἔφωμεν...: Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις υπογραμμισμένες λέξεις.

Μονάδες 2

2. Κριτήριο 2ο

Ωριαία γραπτή δοκιμασία στα αρχαία ελληνικά (45')

Κείμενο: Σοφοκλέους *Αντιγόνη*: στίχοι 491-507.

2.1. ΟΜΑΔΑ Α

A. Να μεταφράσετε τους παρακάτω στίχους:

491 ΚΡ. *Καί νιν καλεῖτ' ἔσω γὰρ εἶδον ἀρτίως
λυσσῶσαν αὐτήν οὐδ' ἐπήβολον φρενῶν.*

497 ΑΝ. *Θέλεις τι μείζον ἢ κατακτεῖναί μ' ἐλών;*
ΚΡ. *Ἐγὼ μὲν οὐδέν· τοῦτ' ἔχων ἅπαντ' ἔχω.*

Μονάδες 6

B. Ερωτήσεις

1. Από τα λόγια της Αντιγόνης να κρίνετε ποια σημασία έχει γι' αυτήν η ταφή του αδελφού της. Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με στοιχεία από το κείμενο.

Μονάδες 4

2. Να ελέγξετε τα συμπεράσματα στα οποία καταλήγει ο Κρέοντας βλέποντας την Ισμήνη ταραγμένη. Είναι εύστοχα ή άστοχα; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας, λαμβάνοντας υπόψη σας την πρώτη συνάντηση των δύο αδελφών στον πρόλογο.

Μονάδες 4

3. α) Στη στήλη Β δίνονται πληροφορίες για το χρόνο και την έγκλιση των ρημάτων. Να σημειώσετε τον αριθμό της Α στήλης στα τετράγωνα της στήλης Β όπου αντιστοιχούν. (Δύο στοιχεία της Β στήλης περισσεύουν).

A	B
1. όταν τις θέλη (495-496)	οριστική ενεστώτα
2. είδον αὐτήν ἔσω (491-492)	ευκτική ενεστώτα
3. μηδ' ἄρεσθείη ποτέ (500)	οριστική παρακειμένου
4. ἄ βούλεται (507)	οριστική αορίστου β'
	ευκτική παθητικού αορ.
	υποτακτική ενεστώτα

- β) ἔχων: Να γράψετε τον ίδιο τύπο στον αόριστο β' και τον παρακείμενο της ίδιας φωνής.

Μονάδες 2

4. *Φιλεῖ δ' ὁ θυμὸς ἠρῆσθαι κλοπεύς...*: Να βρείτε το υποκείμενο του ρήματος και του απαρεμφάτου και να χαρακτηρίσετε το συντακτικό φαινόμενο.

Μονάδες 2

5. *κλοπεύς*: Να γράψετε από ποιο ρήμα παράγεται η λέξη και να δώσετε ένα ομόρριζο ουσιαστικό και ένα επίθετο της νέας ελληνικής.

Μονάδες 2

2.2. ΟΜΑΔΑ Β

A. Να μεταφράσετε τους παρακάτω στίχους:

499 AN. *Τί δῆτα μέλλεις; ὡς ἐμοὶ τῶν σῶν λόγων
ἀρεστὸν οὐδέν, μὴδ' ἀρεσθείη ποτέ.*

506 AN. *Ἄλλ' ἢ τυραννὶς πολλὰ τ' ἄλλ' εὐδαιμονεῖ
κᾶῤῥεστιν αὐτῇ δοᾶν λέγειν θ' ἂ βούλεται.*

Μονάδες 6

B. Ερωτήσεις

1. Ποια είναι η γνώμη του χορού για την ταφή του Πολυνείκη και γιατί δεν την εκφράζει φανερά σύμφωνα με την άποψη της Αντιγόνης;

Μονάδες 4

2. Να χαρακτηρίσετε την Αντιγόνη κρίνοντάς την από τον τρόπο που μιλάει στον Κρέοντα.

Μονάδες 4

3. α) Να σημειώσετε την έγκλιση και το χρόνο των ρημάτων που δίνονται στις ακόλουθες προτάσεις.

	Χρόνος	Έγκλιση
1. τί δῆτα μέλλεις; (499)		
2. μηδ' ἀρεσθείη ποτέ (500)		
3. εἰ μὴ γλῶσσαν ἐγκλήοι φόβος (505)		

β) *τοῦτο τούτοις πᾶσι λέγοιτ' ἄν*: Να γράψετε το ρήμα της πρότασης στον αόριστο β' και τον παρακείμενο της ίδιας έγκλισης και φωνής.

Μονάδες 2

4. *χῶταν τις τοῦτο καλλύνειν θέλη*: Να γράψετε το υποκείμενο του ρήματος και του απαρεμφάτου και να χαρακτηρίσετε το συντακτικό φαινόμενο.

Μονάδες 2

5. *φρενῶν*: Να γράψετε ποιο ρήμα παράγεται από τη λέξη και στη συνέχεια να δώσετε ένα ομόρριζο ουσιαστικό και ένα επίθετο της νέας ελληνικής.

Μονάδες 2

ΜΕΡΟΣ Β΄

1. Κριτήριο 1ο

**Ολιγόλεπτη γραπτή δοκιμασία
στην Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία (15΄)**

Κείμενο: Σοφοκλέους *Αντιγόνη*: στίχοι 635 - 651

A. Να μεταφράσετε τους παρακάτω στίχους:

ΚΡΕΩΝ

645 Ὅστις δ' ἀνωφέλητα φιτύει τέκνα,
τί τόνδ' ἂν εἴποις ἄλλο πλὴν αὐτῷ πόνους
647 φύσαι, πολὺν δὲ τοῖσιν ἐχθροῖσιν γέλων;

Μονάδες 6

B. Ερωτήσεις

1. Να επιλέξετε το χαρακτηρισμό που θα δίνετε στα λόγια που απευθύνει ο Κρέων προς τον Αίμονα:

☐ προειδοποιητικό	☐ προσβλητικό
☐ γνωμολογικό	☐ αποτρεπτικό

Μονάδες 2

2. Ποιες είναι οι προσδοκίες του Κρέοντα από το γιο του σχετικά με το ζήτημα της Αντιγόνης;

Μονάδες 6

3. Να αναγνωρίσετε συντακτικώς τις υπογραμμισμένες λέξεις των στίχων:
ὅστις δ' ἀνωφέλητα φιτύει τέκνα, //τί τόνδ' ἂν εἴποις ἄλλο πλὴν αὐτῷ πόνους, //φύσαι,

Μονάδες 3

4. Να γράψετε μία συνώνυμη λέξη στη νέα ή στην αρχαία ελληνική για καθεμιά από τις ακόλουθες: *τέκνον, λέγω, ἐχθρός.*

Μονάδες 3

2. Κριτήριο 2ο

Ωριαία γραπτή δοκιμασία στην Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία (45')

Κείμενο: Σοφοκλέους *Ἀντιγόνη*: στίχοι 635 - 651.

A. Να μεταφράσετε τους παρακάτω στίχους:

ΚΡΕΩΝ

- 639 Οὔτω γάρ, ὦ παῖ, χρὴ διὰ στέρνων ἔχειν,
γνώμης πατρώας πάντ' ὀπισθεν ἐστάναι.
Τούτου γὰρ οὔνεκ' ἄνδρες εὔχονται γονὰς
κατηκόους φύσαντες ἐν δόμοις ἔχειν.

Μονάδες 6

B. Ερωτήσεις

1. σοῦ καλῶς ἠγουμένου (638): Τι υπαινίσσεται με τα λόγια αυτά ο Αἴμων και πώς τα ερμηνεύει ο Κρέων;

Μονάδες 4

2. Να χαρακτηρίσετε με συντομία το ήθος του Κρέοντα ως πατέρα και ως άρχοντα της πόλης. Να αιτιολογήσετε το χαρακτηρισμό σας με χωρία του κειμένου.

Μονάδες 4

3. Να συνδέσετε τις λέξεις της στήλης Α με το γραμματικό χαρακτηρισμό της στήλης Β που τους αντιστοιχεί και να τις μεταφέρετε στον άλλο αριθμό (ίδια πτώση ή πρόσωπο) στη στήλη Γ. Δύο στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν.

A	B	Γ
εϋχονται	υποτακτική αορίστου	
	υποτακτική ενεστώτα	
ἐκβάλης	αναφορική αντωνυμία	
γνώμης	επίθετο	
	οριστική ενεστώτα	
ὅστις	ουσιαστικό α' κλίσης	
	δεικτική αντωνυμία	

Μονάδες 2

4. Να αναγνωρίσετε συντακτικώς τις λέξεις:
ἔχειν (639), *πατρώας* (640), *κακοῖς* (643), *ἀνωφέλητα* (645).

Μονάδες 2

5. *ἑστάναι*, *πατρώας*, *δόμοις*, *εϋχονται*: Να γράψετε μια συγγενή ετυμολογικώς λέξη της νέας ελληνικής για καθεμιά από τις λέξεις που δίνονται.

Μονάδες 2

3. Κριτήριο 3ο

Τρίωρη γραπτή δοκιμασία στην Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία

Κείμενο: Σοφοκλέους *Ἀντιγόνη*, στίχοι 58-77

I. Από το πρωτότυπο

- ΙΣΜΗΝΗ: 58 *Νῦν δ' αὖ μόνᾳ δὴ νῶ λειμιμένα σκόπει
ὄσφ κάκιστ' ὀλούμεθ', εἰ νόμου βία*
- 60 *ψῆφον τυράννων ἢ κράτη παρέξιμεν.
Ἄλλ' ἐννοεῖν χρῆ τοῦτο μὲν γυναῖχ' ὅτι
ἔφουμεν, ὡς πρὸς ἄνδρας οὐ μαχομένα·
ἔπειτα δ' οὔνεκ' ἀρχόμεσθ' ἐκ κρεισσόνων
καὶ ταῦτ' ἀκούειν κάτι τῶνδ' ἀλγίονα.*
- 65 *Ἐγὼ μὲν οὖν αἰτοῦσα τοὺς ὑπὸ χθονὸς
ξύγγνοιαν ἴσχειν, ὡς βιάζομαι τάδε,
τοῖς ἐν τέλει βεβῶσι πείσομαι· τὸ γὰρ
περισσὰ πράσσειν οὐκ ἔχει νοῦν οὐδένα.*
- ΑΝΤΙΓΟΝΗ: *Οὔτ' ἂν κελεύσαιμ' οὔτ' ἄν, εἰ θέλοις ἔτι*
- 70 *πράσσειν, ἐμοῦ γ' ἂν ἠδέως δρώης μέτα.
Ἄλλ' ἴσθ' ὅποιά σοι δοκεῖ, κείνον δ' ἐγὼ
θάψω· καλόν μοι τοῦτο ποιούση θανεῖν.
Φίλη μετ' αὐτοῦ κείσομαι, φίλου μέτα,
ὅσια πανουργήσασ'· ἐπεὶ πλείων χρόνος*
- 75 *ὄν δεῖ μ' ἀρέσκειν τοῖς κάτω τῶν ἐνθάδε.
Ἐκεῖ γὰρ αἰεὶ κείσομαι· σοὶ δ' εἰ δοκεῖ,
τὰ τῶν θεῶν ἐντιμ' ἀτιμάσασ' ἔχε.*

II. Από μετάφραση: στίχοι 192 - 206

- 192 Και τώρα, σύμφωνα μ' αυτά στην πόλη
διακήρυξα για τα παιδιά του Οιδίποδα:
τον Ετεοκλή, που χάθηκε σαν ήρωας στη μάχη
- 195 υπερασπίζοντας την πόλη του, τάφος να τον δεχτεί
με προσφορές τιμής, καθώς αρμόζει στους ήρωες νεκρούς.
Τον αδελφό του πάλι, τον Πολυνείκη εννοώ,
που χώρα πατρική και ντόπιους θεούς
εξόριστος γυρνώντας θέλησε πέρα για πέρα
- 200 να πυρπολήσει, δικό του αίμα
θέλησε να πιει, δικούς του στη σκλαβιά να σύρει,
αυτόν, λέω, στην πόλη τούτη βγήκε προσταγή
κανείς να μη νεκροστολίσει, να θρηνησει κανείς,
- 205 να τον αφήσουν άθαφτο, κορμί ρημάδι,
τα σκυλιά να τον ξεσκίσουν και τα όρνια.

A. Να μεταφράσετε τους παρακάτω στίχους:

- ΙΣ: Νῦν δ' αὖ μόνᾳ δὴ νῶν λελειμμένα σκόπει 58
ὄσῳ κάκιστ' ὀλούμεθ', εἰ νόμου βία
ψῆφον τυράννων ἢ κράτη παρέξιμεν.
.....
- ΙΣ: Ἐγὼ μὲν οὖν αἰτοῦσα τοὺς ὑπὸ χθονὸς 65
ξύγγοιαν ἴσχειν, ὡς βιάζομαι τάδε,
τοῖς ἐν τέλει βεβῶσι πείσομαι· τὸ γὰρ
περισσὰ πράσσειν οὐκ ἔχει νοῦν οὐδένα.
.....
- ΑΝ: Ἄλλ' ἴσθ' ὅποιά σοι δοκεῖ, κείνον δ' ἐγὼ 71
θάψω· καλὸν μοι τοῦτο ποιούσῃ θανεῖν.

Μονάδες 30

B. Ερωτήσεις

♦ Για το κείμενο από το πρωτότυπο

- α) Ποιο ζήτημα απασχολεί την Ισμήνη και την Αντιγόνη στο παραπάνω απόσπασμα; Να το παρουσιάσετε με συντομία.
β) Να σημειώσετε ποιες φράσεις του κειμένου εκφράζουν την απόφαση καθεμιάς για το ζήτημα που τις απασχολεί.

Μονάδες 10

- α) Ποια από τα παρακάτω συναισθήματα, σκέψεις ή αποφάσεις αποδίδονται στην Ισμήνη και ποια στην Αντιγόνη; *Να γράψετε στο τετράδιό σας τα ονόματα της Αντιγόνης και της Ισμήνης και δίπλα τους αριθμούς των προτάσεων που τους αντιστοιχούν.*

	1.	Φοβάται για τη δική της ζωή και για τη ζωή της αδελφής της.
	2.	Υπακούει στη νόμιμη εξουσία των αρχόντων.
	3.	Περιφρονεί τον κίνδυνο.
• Αντιγόνη	4.	Δεν ακολουθεί τις διαταγές του Κρέοντα.
	5.	Αρνείται να παραβιάσει τους νόμους της πόλης.
• Ισμήνη	6.	Είναι αποφασισμένη να τιμήσει το νεκρό αδελφό της.
	7.	Ζητάει από τους θεούς του κάτω κόσμου να τη συγχωρήσουν για την απόφασή της.
	8.	Δεν τολμά να αντισταθεί στην εξουσία των ανδρών.

- β) Να γράψετε σύντομα τα επιχειρήματα με τα οποία η Ισμήνη και η Αντιγόνη αιτιολογούν την απόφασή τους σχετικά με το ζήτημα της ταφής του Πολυνείκη.

Μονάδες 10

♦ Για το κείμενο από μετάφραση

3. Με ποια επιχειρήματα στηρίζει ο Κρέων την απόφασή του να αφήσει τον Πολυνείκη άταφο;

Μονάδες 10

4. Από τα μέρη της τραγωδίας που γνωρίζετε:

α) Ποια είναι τα *κατὰ ποσόν* και ποια τα *κατὰ ποιόν* μέρη; Να γράψετε την απάντηση στο τετράδιό σας επιλέγοντας από τις στήλες δεξιά και αριστερά τα στοιχεία που αντιστοιχούν σε κάθε απάντηση.

<ul style="list-style-type: none"> • τα στάσιμα • το μέλος • ο μύθος 	α. Ποια είναι τα <i>κατὰ ποσόν</i> μέρη της τραγωδίας;	<ul style="list-style-type: none"> • το ήθος • ο πρόλογος • η όψη
<ul style="list-style-type: none"> • η λέξη • η έξοδος 	β. Ποια είναι τα <i>κατὰ ποιόν</i> μέρη της τραγωδίας;	<ul style="list-style-type: none"> • η πάροδος • η διάνοια • τα επεισόδια

β) Με ποια σειρά αναπτύσσονται τα *κατὰ ποσόν* μέρη σε μια τραγωδία;

Μονάδες 10 (6 + 4)

5. α) *κελεύσαιμι*: Να γράψετε τους αρχικούς χρόνους στη φωνή που βρίσκεται.

β) Να ξαναγράψετε τις λέξεις που δίνονται στη στήλη Α και δίπλα τους να σημειώσετε το γραμματικό χαρακτηρισμό που τους αντιστοιχεί από τη στήλη Β. Σε κάθε λέξη αντιστοιχεί μόνο ένας γραμματικός χαρακτηρισμός.

Α	Β
<i>ψῆφον</i>	προσωπική αντωνυμία
<i>ἠδέως</i>	επίθετο συγκριτικού βαθμού
<i>ξύγνοιαν</i>	ουσιαστικό α' κλίσης
<i>ἔχε</i>	προστακτική ενεστώτα
<i>ἔμοῦ (70)</i>	τροπικό επίρρημα
	τοπικό επίρρημα
	ουσιαστικό γ' κλίσης
	κτητική αντωνυμία
	ουσιαστικό β' κλίσης

Μονάδες 10 (5 +5)

6. α) Να χαρακτηρίσετε συντακτικώς τις παρακάτω προτάσεις και να αναφέρετε ποιες από αυτές είναι ονοματικές και ποιες επιρρηματικές.

- *ὡς βιάζομαι τάδε*
- *ὅσω κάκιστ' ὀλούμεθ'(α)*
- *εἰ θέλοις ἔτι πράσσειν*
- *ὅτι γυναῖκ' ἔφυμεν*
- *ὅποιά σοι δοκεῖ*

β) *τυράννων, τοὺς ὑπὸ χθονός, τοῖς βεβῶσι, τὸ πράσσειν, τοῖς κάτω.*
Να αναγνωρίσετε συντακτικώς τις λέξεις.

Μονάδες 10 (5 + 5)

7. *ἔφυμεν, ἀκούειν, βιάζομαι, θάψω, πείσομαι.* Με το θέμα οποιουδήποτε χρόνου των παραπάνω ρημάτων να σχηματίσετε από ένα παράγωγο ουσιαστικό και ένα επίθετο στη νέα ελληνική.

Μονάδες 10